

A szerkesztő lakasa:

Rimaszombat, Főter 1de inté-
zendő a lap szellemi részét ér-
deklő minden közlemény és
levelezés

Írástelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja.

Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Ünifőknek egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Kéziratok ára 20 fillér

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdi minden beiktatás
után . . . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nenkülönbén minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Szabad lyceum.

Elvégre egy igen egészséges gondolatról kell számot adnunk, midőn a helybeli főgymnázium legközelebbi leolyt estélyéről közlünk tudósítást. Hajdan i az iskolák voltak hivatásuk szerint a kultúrának terjesztői, a tudományoknak istápolói, melyeknek az egész társadalmat felölelő működéséből áradt szét az emberiségre a tudomány és erkölcs igaz fényvel ragyogó világossága. Hajdan mindamellett az érintkezés lassúságával s a társadalom széttagoltságánál fogva az iskolák jelentősége kevésbé volt általános mint napjainkban midőn ez intézeteket megszoktuk mindnyájunk közös vagyona, kincse gyanánt tekinteni.

S leginkább ezért lehet esodálni, hogy évtizedeken keresztül az iskolák és vezetőik megelégedtek annak a hivatásnak betöltésével, melyet a szorosán vett köteleességek elbök itak. Keresztültanították jól vagy rosszul a gondjaikra bízott nemzedékeket, de az átadott szellemi és erkölcsi kincseknek a társadalom felnőtt nemzedékeibe való begyökereztetésére gondot egyáltalán nem forlítottak.

Most, mikor az egész társadalmat valami rendkívüli nyugtalanság tartja izgatottságban, mikor a reformok, a változtatásnak vágya annyira átmenet a társadalom lelkületébe: a sok zavaros igyekezet között egy tiszta és hatásában sok reményekkel biztató mozgalom az, melyet a megpendített s gyorsan életrehívott szabad lyceum eszméje ayomán a középiskolák is megindítottak.

A rimaszombati egyesült prot. főgymnáziumban a legközelebbi mult szombaton tartatott meg az első nyilvános előadás. Tudományos előadások népszerű formában, elvegyitve a szívet és lelket gyönyörködtető szépirodalmi termékek élvezetes

szavalásával; — ezek képezték tárgyait a kellemes estének, mely iránt a szép számban megjelent közönség élénk érdeklődést tanusított.

Csak kötelességünket teljesítjük, midőn az életrevaló eszme gyakorlati kiviteleért a főgymnasium iránt őszinte elismerésünket fejezzük ki. Ez előadások lehetőleg gyakori ismétlését kívánjuk is, mert azok kulturális jelentőségét lehetetlen kicsinyelnünk. Nem egyedül abban áll ez, hogy a tudományok nagy tengeréből egy-egy órára összehalásunk valami nem ismert gyöngyszemet, hanem inkább általános értéket az ad ez előadásoknak, hogy a nagy tömegeknek a tudományok, a szép és nemes iránti érdeklődését felébreszti, illetve ápolja, fejleszti, ébren tartja. E mellett elősegíti, hogy sok érthetetlen dolgoknak nyitját felismerjük, izlésünket nemesíti, finomítja s kiváltképen hozzászoktat az idegesség és lázas kapcsolás mai napjaiban, hogy lelkeink vágyakozása az élvezeteknek tisztább, nemesebb forrásai felé forduljon.

A tudományok ápolása, fejlesztése és terjesztése mindig eminus feladata volt az iskoláknak; valamint az, hogy az egymást felváltó nemzedékeket bevezesse az élet nagy iskolájába a hit, tudomány, tiszta erkölcs vezető fáklyái mellett. De mindezek végezése a szigoruan meghatározott kötelesség korlátai között történik: érdemük ott kezdődik, ha a korlátokon túl, az iskola falakon áthatólag is lendít valamit az emberiség köznevelődésének ügyén.

A szabad lyceum megvalósítása erre igen alkalmas. Csak előre, az emberi szellem szabadságának jussán. Az úttörők munkája mindig nehéz s jutalmuk többnyire halátlanság volt, de mi reméljük, hogy azok, kik a nemes feladatok megvalósításán fáradoznak, nem fognak elkedvetlenedni néhány olcsón kieszelt gáncs miatt, hanem

buzditást, lelkesedést fognak meríteni a legjobbak elismeréséből, melyet leleknemesítő munkájok által annyira méltán megérdemelnek.

Akkor a tudományok iskolája egyszersmind a tudományok és a tiszta erkölcsnek örökké frissen buzgó forrásává is fognak válni, a melyhez tiszta vágyakkal fogunk sietni mindig, hogy szívünk, lelkünk szomját a legnemesebb élvek italával csillapíthassuk.

Isten segedelmével: előre hát!

Városi közgyűlés. Rimaszombat városa holnap — november 22-én — képviselőtestületi közgyűlést tart, melynek legfőbb tárgyát a város 1895-ik évre készített költségeloirányzata fogja képezni. Ezen költségeloirányzat szerint a város 1895-ik évi szükséglete 185223 koronát és 61 fillért, a tényleg rendelkezésre álló fedezet pedig 174929 korona 46 fillért tenne ki; így a fedezeti hiány 10294 korona 15 fillér. E hiány a 9%-os községi és az 5%-os iskolai pótdadó által fog fedeztetni, mely uton a költségeloirányzat szerint 10496 korona és 16 fillér fog befolyjni, minélfogva a város költségvetése 202 korona 1 fillér többlettel van lezárva. A költségeloirányzatot Szontagh Károly, városi számvévo meglehetősen érthetően s könnyen áttekinthetőn állította össze.

Meghívó a „Rimaszombati Polgári Olvasó-Kör” védnöksége mellett alakult általános temetkezési egyesület folyó évi december hó 2-ik (második) napján d. e. 11 (tizenegy) órakor a „Polgári Olvasó-Kör” helyiségében tartandó első rendes közgyűlésére. — Tárgysorozat. — 1. Elnöki megnyitó. — 2. Az ideiglenes választmány előterjesztései — 3. A kormány által megerősített alapszabályok kihirdetése és tudomásul vétele. — 4. Pénztárnoki számadás és felmentvény felletti határozat. — 5. Tiszviselők választása és a választmány megalakítása 3 évre. — 6. Indítványok (ha az alapszabályok 11. §-a szerint azok a választmányok elő-

T A R C Z A.

A teremtő.

(Körner.)

Rossz esont vala gyerekkorába' Béla,
A esinytevésben párja nem akadt,
Történt legyen bármily bolondos tréfa:
Bizton Bélát sejtették azalatt.

S ha vallatára fogták a kis embert,
Hiába minden; ő csak hallgatott,
De csakhamar bevallá bűneit, — mert
Hátán pufogtatták a nádbotot.

Történt pedig, hogy őt az iskolában
Plébános úr leczkére hitta fel,
De mert a buksi fejben oly bomály van,
Egy szó kevés, de annyit sem felel.

„Ki teremtette a világot, szólj te!”
S haragszik már a plébános nagyon.
A kis fiu remeg s imigy felelne:
Plébános úr, én... én azt nem tudom.

Hah! nem tudod, te elvetemült lélek,
Ki a teremtő? — gyorsan megfelelj!
Mert máskülönbén összetörlek téged
És itt számodra többé nincsen hely.

A kis fieska térdre hull előtte
És így rebeg: „A bűnt beismerem;
Biz én valék, de fogadom, hogy többet
Hlyesmire nem adom a fejem.”

Maróthi János.

A legszebb könyv.

Szívem egész melegével köszöntöm az Athenaeumot, a legszebb könyvért minden könyvek között: a magyar nemzet történetének könyvéért. Még csak az alapkövet látom, de a szívem azt sugja, hogy a magyar nemzet ezer éves életének ez az ólombetűkből öntött szobor lésszen legszebb, legbecsesebb, legmaradandóbb emléke. Alig egy év választ el a nemzet ezer éves ünnepé-

től, s érthető izgalommal nézünk a nagy napok elé, mikor jönnek az idegenek a világ minden tájékaról s jó és rosszakarattal kritizálják ünnepségünket, alkalmi alkotásainkat s nagy a valószínűség, hogy az idegen épp azokat az alkotásokat nem veszi észre, vagy ha észreveszi is, nyelvünk nem ismerése miatt nem méltányolhatja, a mik nekünk a legszebbek, a legbecsesebbek.

Am a magyar tudós és író első sorban nemzetének dolgozik, s nem az a kérdés itt, hogy mit szól hozzá a külföld, hanem mi szólnak hozzá mi. Nekünk kell észrevennünk s érdemük szerint megbecsülnünk azokat, melyeket a magyar géniusztól megihletett elmék és szívek teremtenek nekünk. A hazafi örömevel látom, hogy nemzetünk jobbjai mintegy nemes versenyre kelnek, mindenki saját lelkének és szívének becses tartalmából a legbecsesebbet ajánlja föl a nemzetnek: im, lásd nemzet, ünneplő nemzet, ezt hoztam neked, fogadd el. S mint a toll embere, nem rejthetem el abbéli örömemet, hogy a nemzet ezer éves ünnepére a toll teremti a legszebb emlék-műveket. Látom, hogy a rideg üzleti szellemmel vádolt emberek, beláthatatlan nagy kockázattal, csaknem bizonyos veszteséggel járó munkák kiadására vállalkoznak, oly munkákéra, hogy láttukra önkénytelen ez az első kérdésünk: hol a tek. tudós akadémia? Mit csinál az akadémia?

Im, e hazában nemzedék nemzedék után nő fel többé-kevésbé silány, lélek nélkül való történelmi tankönyveken s a művelt magyar ember, ha kellő alapos-sággal, meg akar ismerkedni nemzetének a történetével, mindjárt fel is esaphat történetbuvárnak, népszerűbb nyelven: könyvmolynak, mert a magyar nemzetnek van története, de ennek a történetnek nincs egy nemzethez méltó történetkönyve; egy esomó anyag, mit fáradozatlan buvárak napvilágra hoztak s mindjárt el is temettek tudományos folyóiratokban, egynéhány horszaknak a története, de az egész, az első esztendődtől mostanig szóló, kritikával írott könyv nincs.

Most lesz. A legkiválóbb történetírók írják, mind akadémikusok, ha nem esalódom: áll a díszes sor egyik szélén az ország hercegprimása, a másik szélén a nemzet legnagyobb költője, de a könyvet nem az akadémia adja ki, hanem az Athenaeum.

A magyar irodalom története tankönyvekbe van összezsugorítva. A művelt magyar ember szeretne többet tudni irodalmának történetéből, mint a mennyi két gymnázialis osztályra szűken ki van mérve. Szeretnénk egy

nagy, teljes, megbízható könyvet tudósoktól, a kik írók is egy személyben. És jön az Athenaeum s ezt is elirtatja a tek. tudós akadémia elől.

Az sem volna utolsó, mondják némelyek, ha a magyar közönség együtt látná azt a tenger kincsét, mit a magyar nép költő tehetsége ezer év alatt pazarul széthintet. Ez igazán az akadémianak való volna. És jön megint az Athenaeum és ezt is elszedi az akadémia elől.

Nem veszik önök észre a szellemi kapcsolatot a három nagy nemzeti mű között? A nemzet története egyfelől, a nemzet irodalmának története másfelől s e kettő közt a nemesak harezra és munkára, de dalra, mesemondásra termett nép az ő gazdag kincsesházával.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy mind e műveket az Athenaeum a nemzet ezer éves ünnepén adja át a nemzetnek ugyan, de az idő, melyben e dicsőséges munkát végzi, áldatlan egy idő, telve közönnyel a mult emlékei iránt; hogy maguk az írók szent borzalommal fordulnak el a multtól, az idegesség, a szenzáció hajhászata kezd dominálni irodalmunkban s a komoly, a nemzeti szellem ápolására hivatott könyveknek gyérülni kezd a közönsége. Irodalmunk a klasszikusok kezéből jóformán minden átmenet nélkül került a külföldieskedő íróeszkák kezébe, a kiket nem érdekel a magyar nemzet története, nem az irodalma, nem érdekel magukon kívül semmi.

De nem: a nemzeti szellem még mindig erősebb a nemzet zömében, hogy meg kellene ijednünk a kozmopolita áramlatoktól, hogy tartanunk kellene a nemzetfenntartó középosztály érzéketlenné válásától mind aziránt, a miben az igaz, a hamisítatlan magyar szellem nyilatkozik. A magyar nemzet története nem szenzáció, mit a következő nap szenzációja a feledés tengerébe temet. Ezt a történetet egyszerűen meg kell tanulunk s nem szabad elfelejtenünk.

Ezt követeli tőlünk saját érdekünk, ezt követeli tőlünk a nemzeti becsület.

Örülünk, hogy vannak a mi dicsőséges, viharos történetünknek megírói. A kik nem a nemzeti hiúságunkat legezgetik, hanem a történetíró részrehajlatlanságával tárják elénk dicsőségünket, gyalázatunkat egyaránt.

Ilyen könyvnek látom én a Magyar nemzet történetét. Legyen áldás e lelkes férfiak munkáján.

Benedek Elek.

zöleg s írásban beadattak.) — Rimaszombatban, 1894. évi november 14. Rábely Miklós s. k., ideiglenes elnök.

Meghiusult remény.

Midőn az állami tisztviselők fizetésének szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása annak idején a képviselőházban napirendre került, az állami népiskolai tanítók egész tábora a jogosult várakozás terére lépve, élénk figyelemmel és érdeklődéssel kísérte a szönyegre került javaslatot a vita váiamennyi stádiumán keresztül — Tette azt a reménynek ama megnyugtató tudatában, hogy ugyanezen alkalommal az ő jogosult igénye is, ha nem is a közhasznú munkásság mértékének megfelelően, de bizonyára a méltányossági fokozatok határain belül nyer majd ki elégitést. — A jogosult várakozásnak azonban csalódás lett a vége. — A törvényhozó testület ugyanis nem esekély megütközésére a közvéleménynek, keresztül siklott az egész javaslaton a nélkül, hogy az állami tanítók ügyes-bajos dolgai a legkevésbé is fölkeltek volna figyelmét. — A polgári iskolai tanítók fizetése ugyanakkor rendezés alá vétetett, az elemi iskolai tanítók pedig érthetetlen okból egészen elejtettet.

Hogy miért történt ezáltal is ez a bántó mellőzés, azt véges eszünkkel megérteni nem vagyunk képesek.

Hát azok az állami iskolai tanítók, kik a nemzet legigazabb érdekeit szolgálják s kiknek hivatási körét magasztos eszmék s hazafias törekvések megvalósítása képezi, nem sorozhatók-e be a legkisebb akadékoskodás nélkül az állami tisztviselők tisztos gárdájában? — Vagy talán finanziaális tekintetek voltak indító okai ezen bántó feledékenységeknek. — Bármint álljon a dolog, a mellőzés annak idején általános feltűnést keltett s lázas izgatottságba hozta a kedélyeket. — Ezen mostoha bánásmód azonban korántsem térítette el az állami iskolai tanítókat a hivatás utjáról, sőt ellenkezőleg megacélozta erejüket a kötelességeik teljesítése közben támadt nehézségek leküzdésében. — Vannak esetek ugyanis, midőn az átelt csapások és csalódások kétségbeesés helyett megnyugvást szűlnek s a hivatás iránti önzetlen ragaszkodást és szeretetet még inkább fokozzák az emberben. — Így történt a mellőzött állami tanítókkal is — Felülemelkedve a köznapias felfogás kiesinyes számításain, ujult erővel s fokozott lelkesedéssel fogtak hozzá a félbeszakított munkához. — Az általuk teljesített munka sokkal drágább s becsesebb előttünk győzelmes esaták diadalainál, mert míg ezek csak bizonyos ideig tartó előnyököt biztosítanak a győztes félnek, addig a nemzet irányú népoktatás maradandó nyomokat hagy maga után s fejlesztő hatásánál fogva kiváló tényezője a szellemi és anyagi boldogulás föltételeinek. — Befelé a különféle népfajok egységes összeolvadásának utját egyenetlik ezen el nem ismert nemzeti apostolok kifelé pedig az elismerés és rokonszenv biztosítása és szilárdítása után fáradoznak.

Ujabbán ismét csalódás érte az áll. iskolai tanítókat küzdelmes munkálkodásuk közepette.

Ugy a fővárosi mint a vidéki lapok ugyanis már hónapok előtt azt a feltűnést keltő hírt közölték, hogy az állami iskolai tanítók törzsfizetése 1895. évi január 1-től kezdve 500 forintra fog felemeltetni s hogy a fizetésemelés keresztülviteléhez szükséges összeget a jövő évi költségvetés terhére a közoktatásügyi miniszter előirányzatba is vette. — Ezen közlemény annak idején nagy port vert fel, s az állami tanítók között örömet keltett. — Mint ujabbán értesülünk azonban, minden úgy marad mint ezelőtt volt, tehát az áll. tanítók fizetése is. — A jó szándék ugyanis, melyet az új közoktatásügyi miniszter Eötvös báró az áll. iskolai tanítókkal szemben kifejezésre juttatni igyekezett, még a kivétel előtt hajctörést szenvedett a pénzügyminiszter rideg számításai folytán, ki az e célra felvett összeget egyszerűen törülte az előirányzatból.

Az állami népiskolai tanítók azonban ezen kétszeres csalódás után még tömörebb sorokban haladnak előre a hivatás utján. — A pálya iránti meleg előszeretet és ragaszkodás ugyanis annyira össze van forrva gondolkodásukkal, hogy a megpróbáltatás válságos napjai sem képesek őket az igaz ügyért való küzdelem folytatásától eltántorítani.

Az új közoktatásügyi miniszter személyében egyébként egy oly vezért nyertek az állami tanítók, kinek eddigi működése is biztosítékot nyújt nekik arra nézve, hogy jogosult óhajaik már a közel jövőben befejezett tényben kifejezésre jutnak.

Színház.

Mindenek előtt egy Batosyra nézve kellemes dolgot kell konstatálnunk, s ez az, hogy közönségünk, ha nem

is valami rendkívüli buzgalommal, de a mi viszonyaink között mégis eléggé támogatja a meglehetősen szervezett társulatot. Előadásainak rendes közönsége van, mely elismerésre méltó buzgalommal siet a színházba s még eddig egy panaszszót se hallottunk arra, hogy ez a rendes közönség ne volna megelégedve. Ily körülmények között a társulat is megélhet valahogy, s ha a közönség sympathiája állandó lesz — mi egyedül a társulattól függ — Batosyt nem féljük a minket meglátogató színházgatók rendes sorsától.

Szerdán (nov. 14.) Strausznek egyik legkedvesebb zerejü operettje „A denevér“ került színre, melyben Percezel Mari, Bera Rózsa és Dulich Mariska, a férfiak közül különösen Lorándy és Polgár Béla kellemes emblemlét alkottak. Polgár Bélának büntönjele- nete, melyet még tavalyról ismerünk, igazi kabinet-alkítás. A magánszereplők énekszámái szépen sikerültek, de a karnak olyan tagja is van, kinek nincs zenei hallása, — az ilyet kár énekeltetni: — egy része pedig nem ismeri a forte és piano között lévő különbséget, s oly tele tudóval fujja a felső nyolezadot, hogy a többiek hangját elnyomja. Ez az oka annak, hogy a karokban nincs meg az összhang — holott az operettelőadások sikerének a karok nem épen utolsó tényezői.

Szép érdeklődést tanusított közönségünk a esütörtöki előadás iránt is, mikorra a budapesti város- ligeti szinkör kasszadarabja a „Charlie néni“ volt hirdetve. Az előadásra valamivel többen jelentek meg a szokottnál s mindenki kitűnően mulatott. Maga a darab egyike a legjobb angol bohózatoknak s szituációi bármennyire valótlannak látszanak is, vonzók, érdekfeszítők, kedvre derítők, annyira, hogy még a komoly képű, öreg urak sem tartózkodtak a hangos nevetéstől. Az est hőse Heltay volt, ki a czímszerepet kiapadhatatlan humorral s dieséretreméltó discretióval játszta. E szerepben a dolog természeténél fogva kevés színész tartja meg azt a bizonyos határt, a melyen túl lépni tiltja a jó ízlés, mert a hatás teljes kizsákmányolása ezáltal az önmagáról megfélekedező színész túlzásokba esaphat, de jól esett látnunk, hogy Heltay szerepének komikumát nem annyira pikáns öltözékében, mint inkább az ebből származó ferde helyzetekben kereste. És ezzel a közönség elismerését annyira megnyerte, hogy abból partnereinek — Batosy, Polgár B. — a szokottnál kevesebb jutott, pedig a siker emelésére még a kisebb szereplők is tehetségükhöz mérten hozzájárultak. Azt hisszük, hogy e darab másodszeri előadása zsufolt házat csinálna, legalább mi jó lélekkel ajánljuk, hogy mindazok, a kik még nem látták s néhány órát kitűnően akarnak átélvezni, ne mulasszák el megnézni a „Charlie néni“, mely, mint mondók, egyike a legmesteriebben szőtt bohózatoknak.

Pénteken az agárverseny alkalmából városunkba jött előkelőségek tiszteletére bérletszünetben Konti kitűnő operettje a „Suhancz“ került színre kevés, de díszes közönség előtt. Az előadás jó volt, s Percezel Mari valóban szeretetreméltó suhancz volt. Dulich Mariska, Lorándy, Laky Eugénia, Polgár Béla, Bera Rózsa és Batosy Endre jó alakítást mutattak be.

A szombati előadásnak is az volt a legnagyobb baja, hogy a kar igen nehezen fegyelmelmezhető. A magán szereplők mindent elkövetnek arra, hogy szépen és korrektül énekljenek, de azt a hatást, a mit elérnek, a többnyire hamis karok rendszeren lerontják. Batosy mint „Szegény Jonathán“ a szokott módon megállta helyét. Igaz, hogy magas hangja dacára nem termett operett tenornak, mert hangja igen erős s ennek következtelen nem elég hajlékony, de alakítása megfelelő s a máskülönbön jó színészi közönségünk szívesen látja a nem neki való szerepkörben is. Lorándy (mint Vandergold), Polgár B (impresario) esinason játsztak — A nők közül Bera Rózsa, e esinon hangu és kellemes megjelenésű színésznő, a Harriette szerepében szép sikert aratott. Könnyen és biztosan énekel s dieséretre méltó ambíciója, hogy szerepeiből kerek egészet alkosson, ezért még kisebb szerepeit is karakterisztikusan alakítja. Percezel Mariól kevés újat mondhatunk: esinason énekel, kedvel játszik, mint mindig s mint Molly olyan talpraesett eseléd volt, hogy a szigorubb kritikát is kiállhatta volna. A többi szereplők többé kevésbé hozzájárultak az est sikeréhez.

Vasárnap Szigligeti örökbesű népszínművét a „Szökött katoná“t adták elég tetszetős, összevágó előadásban, mely nagyobb közönséget is érdemelt volna. A szereplők igyekeztek feladatuknak minél jobban megfelelni s ez meglehetősen sikerült is nekik.

Hétfőn november 19-én félhelyárral bérletszünetes előadás volt, s nagy közönség előtt került színre a „Madarász“ szép zenéjű operette. Népelőadásnak megjárta, mert a második felvonásbeli vizsga, a professzor urak (Heltay és Kiss-Pálffy) és Polgár (Csörzs báró) mókái kissé túlméntek a megengedett határon. Utóbbi különösen alaposan megkacagattáta a — karzatot, bár helyenként jóízű s élvezetes komikumával általános derült- séget keltett. Lorándy a madarász Ádám szerepében excellált: jól énekel s különösen hatásos volt a „nagy- apám még ifju volt“ kezdetű valcer szép éneklése. L. Percezel Mari (Postás Milka) elemében volt: teljes bravural esillogtatta szépen esengő, kellemes hangját. Bera Rózsa (Mária) kedvesen játszta végig a választó fejedelmné szerepét, énekrészeivel — kivált a 3-ik felvonásban gyönyörtien előadott solójával — remekelt. Csupán tulságosan kivágott öltözékét kifogásoljuk. Adelaide bárónő szerepét Laky Eugénia jól játszta. A most említett szereplők hármasa: „Csak contenance és patience“ jó volt, de a végső „e“ betűt a francia kiejtést étő füleket szörnyen sértően hangulyozták. Batosy (Szaniszló gróf) mint rendszeren, most is igen jól játszott és esinason énekel; ő azonban nagyon kevés gondot fordít a maszkirozásra. — Egészben véve összevágó s jó volt az előadás, s a közönség meg volt elégedve, mert jól mulatott.

Kedden egy nálunk már jól ismert bohózatot, a „Szabinyok elrablását“ elevenítették föl, ennek tulajdoníthatók, hogy a nézőtér csak gyéren telt meg, — de a kik ott voltak meglehetősen mulattak a darab bohó szövevényén, melynek természetes komikumát Polgár Béla (Rettegő Fridolin) kitűnő alakításával emelte. Szokva vagyunk ahoz, hogy a jeles kemikus szerepeit mindig egy kis attikai borssal fűszerezi — néha a kelletténél jobban is — de általában véve közönségünk nem veszi tőle resz néven, ha függelékül néhány helyi vonatkozá-

su viceet betold s ez alkalommal is a rimaszombati állandó színházra vonatkozó satyrikus megjegyzései hangos derültséget okoztak. Sikerült alakok voltak Batosi (Marotán), Lorándi (Szilvási Béla), Heltai (Endre) és Kiss Pálffy (Bányai), míg a nők közül Tarnai Lidi (Borbála) Heltainé (Irma), Dulich Mariska (Etelka) és különösen Bera Rózsa (szobaleány) arattak sikert.

Színházi műsor. Szombaton: „Boszorkányvár“ nagy operette; vasárnap: Hortobágyi virtus; hétfőn félhelyárral: „Szép Heléna“; kedden: Mungodén ur felesége; szerdán: „A valeni nász“; esütörtökön: „Egy bolond gondolat“; szombaton: „Don Cesar“ kerül színre. — Az előadásokra felhívjuk a közönség figyelmét.

A megyei székhely fatelepitéséről.

Közi: KORÉNY GYULA.
(Folytatás.)

Hogy készséggel beösmehessük, miszerint az akác- zafa parkirozási célra s árnyas helyek létesítésére egyáltalában nem alkalmas, elég felőle azt tudnunk, hogy gyér ágazata és lombzata eléggé árnyas helyet biztosítani nem képes. — Ezen felül pedig fája is oly természetű, hogy szélben és viharban, vagy pedig midőn ráfagyott hóval megrakva áll könnyen török, vagyis jobban mondva: a fölágazások helyein szerfölött könnyen hasad. — A különben is gyér lombzatának kései fejlődése, s koronázatának szabálytalan elágazása sem sorolhatja ezen fanemet a tetszetős szép alakú parkfák közé, s kellemetlen mellette még az is hogy különösen fiatalabb korában, sok tövist hullat, melyekkel az alatta járó-kelő közönség lábait érintkezni aligha kívánunk.

Az akácztának eme hátrányait tekintetbe véve, biz- vást hagyhatjuk ezen fanemet ott, a hol az akár az erdősi- téséknél, akár egyes önálló birtoktestek és földtagok el- különítésénél és elhatárolásánál, vagy esetleg vasuti vo- nalak és közlekedő utak szegélyezésénél s meg nem áll- lapodott talajok kötésénél, a neki szánt hivatásnak és rendeltetésnek teljesen megfelel.

Ezzel szemben azonban, még pedig a szépités és ezélszerőség elérhetésének vágya és lehetősége által ösz- tönözve, határozottan és következetesen azon elv követé- séhez kell ragaszkodnunk, a mely azt vallja, hogy: „ot- tan, a hol az égalji és termőhelyi viszonyok egyaránt tiszta buzát termelni engednek, zabot vagy pohánkat ne vessünk.

Mindezek fölemlítése után világos, hogy a köztér illetén befásítása — lett legyen annak kivitele a legjobb szándéokra alapítva — szakszerű komolyabb megfontolás nélkül, s a jónál jobbra, s a szépnél szebbre való törek- vés hiányával hajtatott végre, minek következtében ezen telepítés, a mely szakbeli korlátoltságot tanusító jóhisze- mőségen kívül egyéb érdmet aligha involválhat, sem ezélszerőségi, sem pedig szépitési tekintetből, sikerült- nek egyáltalában nem mondható, mert a célznak és ta- lalajnak megfelelő fanemek kellő megválasztása esetén, s a nélkül, hogy az e részbeni telepítési költségek örögbi- tésének szüksége forgott volna fönn, sokkal szebbet s a helynek, célznak és jó ízlésnek sokkal megfelelőbbet le- hetett volna létesíteni. E részben tehát a korral haladó modernebb igényeknek megfelelő magasabb célz elvére és biztosítva ninesen, és nem hihető, hogy a város atyái között akadhatna egy is, a ki, ha végig tekint a már bevégzett művön, a fent jelzett nézetet és állítást kész- séggel alá nem inná. Mert kérdjük: nem inkább áde- előnyt kiki a szépek, jónak, kellemesnek és ezélszerűnek, és nem-e inkább vonul meg a sétáló közönség még je- lenleg is azon egy pár hársfa árnyas helyén, a melyek a városháza előtti térségen díszlenek, mintsem hogy a telepített kész akácfasorban kivánna — különben is hasztalanul — fölűlt és élvezetet keresni?

Hogy a fönforgó speciális esetben a fanem meg- választása igen könnyű lett volna, e részben ismételve azon egynehány, részint még fönnálló, részint pedig a járda kövezésekor kivágatni kényserült hársfára kell hivatkozunk, a melyek telepítéséért — az ujabbkori el- járás rovására, — csakugyan elődeink jobb ízlését kell dieséroleg kiemelnem, annak sajnos konstataálásával, mi- szerint e tekintetben a haladás nem előre, de tényleg hátrafelé történt.

Es végre is, oly valami rettenetes és legyőzhetetlen akadályokba ütközött volna, ha az esetleges javításra szor- ult talaját egy-két száz koei oda bordott jó földdel lett volna szükséges termékenyebbé tenni? — Ez, ugy hiszem, sokkal hiányosabb ok, mintsem hogy e miatt a föteret a szó szoros értelmében elesufítani kellett volna. — Es ha már a hársfa, és különösen a nagylevelű hárs (xylla grandifolia) a tetszést minden irányban meg nem nyerhette, az akáczfánál nem-e inkább inponált volna, akár a vadgesztenyéből (aesculus hypocastanum) akár pedig a hegyes levelű jávorból (acer platanoides) vagy esetleg mindkettőnek arányos elegyítéséből előállítandó ültetvény. — Nem sokból került volna ki, egyes vadgesztenye tör- zseket vörös virágú válfajával is beoltogatni, és ime, állhattak volna az ez időszerinti siralmas kinezésű hitvány akáczfák helyén oly tetszetős fasorok, a melyek előtt méltán kalapot emelhetett volna mindenki.

Szerény nézetem szerint máskülönbén még ily fasorok létesítésével sem volna a köztér fásítása befeje- zettnek tekintendő, elég tágasnak ösmervén a teret még arra nézve is, hogy helyenként, különösen a templom közeli környékén, kisebb-nagyobb eserje és díszbokor csoportok alakíttassanak, még pedig tekintet nélkül arra, hogy valjon a térnek illetén reconstruálása és befásítása, némelyek avult feltogásával, vagy plane a piaci elárusító- nök hangos, de annál alaptalanabb ellenvetésével talál- kozik-e?

A városkerti faültetvények. Szemle-utunkba fog- lalván ez uttal a „Széchenyi kert“-et, itt első tekintetre azt vesszük észre, hogy ezen, a francia parkirozási mód szerint: sugáralaku s egyenes irányú utakkal beosztott s mintegy 6 kat. holdra terjedhető kertben, a sétautakat szegélyező s körülbelül két méter magasra nyesett gyerty- tanya „syalier“-ek, már is tulságos mérvben hézagosak. — Aránylag magas kort — mintegy 60 évet — töltvén már be az állandó nyesésnek és ollózásnak kitett ezen gyertyanosok, jelenleg bizony már a kivésés küszöbén vannak, és sikertelen munkának tartanám hézagjaikat, pótló utánültetésekkel kiegészíteni, mert az alatelepitendő fiatal esemeték, mint olyanok, a melyek a beárnyékolást

kevesbé tűrik, őseik nagy árnyékában előnyösen növekedni anélkül sem bírnának, másrészt pedig azért, mert ezen pótlásokat az időszert már szakadatlanul — fokozatosan és oly arányokban kellene keresztül vitetni, mint a mely mérven az eredeti ültetvények, ritkulnak vesznek. — Hossza-vége nem lenne tehát ezen utánültetéseknél még az esetben sem, ha, — a mit határozottan kétségbe vonok, — a közbetelepítés sikerrel járna, mert a kitöltött hézagok helyébe, a fokozatos kihálás folytán, minduntalan újak és újak támadnak.

A közbetelepítés útján eszközözendő pótlások, nézetem szerint csakis azon esetben sikerülhetnének még, ha ezek ültetésével egyidejűleg, a sarjzatmas útján leendő fölújítás elérése — s ezzel, a párhuzamos növekedésnek lehetővé tétele szempontjából, a gyertyános elvénült többi része is kivágatnánk.

Hogy valjon a csonkítás és ollózásban kimerült vén gyertyános, kielégítő sarjzódó képességgel bír-e még, — ezt egyelőre biztosan megállapítani nem lehet, s ennek előzetes megtudása végett, egyelőre természetesen csak egy megfelelő esekélyebb területre kellene a vágatást kiterjeszteni, s csak ha ezen kísérlet sikeres eredményt szülné, haladhatnánk a sarjztatás útján létesítendő fölújításnak ily módoni keresztülvitelével fokozatosan tovább.

A kísérletezés ezen módja azonban csakis azon esetben volna érvényesítendő, ha a kert kívánatos alaposabb és messzemenőbb rekonstrukciójáról egyáltalában le kellene mondani.

Fonolóra véve azonban a fönnforgó s fentemlített azon tény, a melys szerint a városkerti gyertyánfa-ültetvények életidejüket múlták, minden egyéb tekinteteknek ezáltal mellőzésével, magában véve már ezen egy körülmény is döntőleg hathat annak beösmérésére, hogy a kert mikénti rekonstrukciójáról való gondoskodásnak időszertése és szüksége tényleg beállott.

Egyéni szerény nézeteimnek szabad nyilvánításában tovább haladva, ezéltévesztetnek tartanám, ha ezen átalakítás ismételt az úgynevezett francia parkírozási módszer alapjára fektetnének, miután sokszorosan be van igazolva, hogy faesportok-, sétányok-, köröndök-, gyep- és virág-szőnyegek-, szökőkutak-, vízmedencék-, tavak stb. létesítéséhez és elhelyezéséhez, az ivetetes utakkal való térbeosztás sokkal több, szebb és változatosabb létesíteni valót enged meg, mintha ezen területet az egyenes irányú elablonszerű betartásában gyökeredző egyhangu sűrűségeket látjuk el. — Könnyen belátható, hogy az egyenes irányban vezetett utak a kertet kevésbé hálózhatják be mint a fordulatosság, minek folytán a közvetlen közlekedés elvezendő szép helyek mindegyikéhez való hozzáférést sem engedik meg oly könnyen. — Ha ezen hátrány ezen felül még azzal is tetéztetik, hogy a sétányok eleven sövényei magasan nyelve kezeltetnek, szükségképpen azon eset áll be, hogy a „spalier“-ek szegélyezték a közönség tekintetétől teljesen elzártnak, s az ember a nyesett „spalier“-ek lombfalainál egyebet alig láthat.

Mert lehet és van ám értelme a fák teljes magasságában nyesetni és ollóztatni szokott „óriási spalier“-eknek is, de csak oly helyen, a hol az ilyeneknek föntartását, a park nagy terjedelme, s a gondos és költséges kezeléssel járó könnyű pénzfedezési mód egyaránt megengedik.

Hogy tehát a közönség a kert változatos szép és kellemes helyeinek szabad áttekinthetőségében és élvezhetőségében korlátozva ne legyen, ezélszerűbb az eleven-sövényes szegélyezéseket a jelenlegieknél jóval alacsonyabbra nyesetni, s ezen ezéla fák és eszerjéink közül azokat alkalmazni, a melyek a csonkítás és nyesést kitűnően állják. Ilyenek fánk és eszerjéink közt: a gyertyán (*carpinus betulus*) lucz-fenyő (*pinus picea*) eperfa (*morus alba*), a fekete- és mezei jávor, (*acer tartaricum & campestre*), a kőrísfa, (*fraxinus excelsior*), a vörös gyűrű és somfa, (*cornus sanguinea & mascula*) az orgonafa, (*syringa vulgaris*) a galagonya, (*crataegus oxyacantha*) a fagyfű, (*ligustrum vulgare*), a kecskerágó, (*evonymus europaeus*) a diszbokrok közül pedig a spirea-k, bonicera-k phyladelphus-ok, cistus-ok stb. számos nemei és fajai.

Rekonstrukciós esetén bizony kívánatos lenne, a jelenleg ott szereplő fákat oly nemekkel és fajokkal is kiegészíteni, a melyek mi nálunk, ha nem is honosak még, de könnyen acclimatizálhatók, s a melyek nem csak, hogy szép alakjuk és színeik miatt, de egyszerűsége miatt is a közönség kedvenceivé válhatnak. Ilyenek többi között a *lyriodendron tulipifera*, — *biguonia catalpa*, — *adansonia digitata*, — *paulownia* stb.

Előnyvel kiegészíthetnek ezeket hazai fafajaink kiváló válfajai pl. a fagus *sylvatica* *sanguinea*, — *quercus rubra*, — *juglans americana*, — *betula nigra* (sötét levelű szomorú nyír) stb.

Bizonyítani is felesleges, hogy minél többféle fafaját sikerül parkjainkba telepíteni, ezek becsé annnyival inkább növekszik, és törekvésünk mindenkor oda is irányuljon, hogy parkjainkat valóságos botanicus kertekhez tegyük hasonlókká.

Soros kiültetéshez itt is leginkább a tyliá-k, acer-ek, aesculus-ok, ulmus-ok, sorbus-ok *platanus*-ok^{*)} stb. fajai lennének választandók, míg ellenben köröndök befásításánál vagy csoportok alakításánál, a fentiek kizárása nélkül, a fenyőfélék is szerepelhetnek.

Magától értetlik, hogy kiváló szép és ritka fák mindenkor nyílt és föltűnő állásba lennének helyezendők.

Tudva van, hogy árnyékos, sötét helyeket képező esalutok és berkek alakításához, a melyekkel különben is

éneklő madarainknak — különösen pedig fülemüléinknek kedvező tartózkodási helyeit rakjuk le, — a sűrű zárlatban növekedni szerető eszerjéket kell választanunk.

A városkertenek talajviszonyait bírálván, itt is csak azt kell konstatalnunk, hogy felalaja általánosságban véve jó és termékeny, mélysége azonban — különösen a kertnek városfelőli alsó részében — tulsekély és annyira kavicsos, hogy ezen részletnek termékenysége tételére, a legszükségesebbet már eddigelő is fogantatni kellett. — Ezen kert részlet sekély talaja e szerint határozottan a mellett szól, hogy e helyen a főszűly a gyepszőnyegek és virágágyak létesítésére fektetessék.

A kertnek rendkívüli nagy hátránya s szájalomra méltó mostoha állapota azonban abban gyökeredzik, hogy kedvező fekvésének s völgyünk tekintélyes folyójával való közvetlen érintkezésének, mondhatni nagy gúnyjára, még mindig azon siralmas helyzetben van, hogy a legprimítivebb kivételű öntöző készülékkel sem rendelkezik, tudvalevő dolog pedig, hogy nagyobb szabású kertek vegetációját, ezélszerűen szerkesztett vízvezetékek alkalmazása nélkül föntartani akarni — merő képtelenség.

Valóban méltó sajnálkozással látjuk, hogy az öntözésre alkalmas, bő s kitűnő vizű „Rimá“-nknek mily meddően kell elfolyni a kert teljes hosszában, a nélkül, hogy vízből a kert szomszédos faunája- és flórájának megfelelő adagot nyújthatnánk! Hát csakugyan oly rettenetes sokba kerülne egy, a folyó medrébe állított alulesapó oly vízi-keréknek a felállítására, a mely a hozzá alkalmazandó szivattyú útján, a vizet a megfelelő magasságra állított víztartóba tolná, és innét vízvezető esőveken át oda juttatná, a hol ennek részint öntözni, részint pedig a magasba szökni kellene?

(Folytatása következik.)

A közönség köréből. *)

Nyilatkozat.

Több oldalról figyelmeztettek, hogy bizonyos klenőzi urak engem több helyütt — úgy tudom, hogy felsőbb egyházi hatóságom előtt is — hazafiatlansági vádakkal illettek.

Hát a kik engem ismernek s nem állanak egyes személynél, hanem nemes elvek szolgálatában; azok előtt — remélem — védekezem felesleges lenne.

Mégis — nehogy valaki reám alkalmazza az ismeretes: „qui tacet, consentire videtur“-t, magyarul: „kis kutya, nagy kutya nem ugat hiába.“ — kijelentem, hogy: a kis kutya is, meg a nagy kutya is, ellenem hiába ugat, mert:

szepültem hazafiságomat (nem Kishontban tanultam, erről a jó losoneziak azt mondják, hogy — talmi!) soha semmi földi javakért áruba nem bocsátom, — azt tölem senki nem is kívánja;

hogy e mellett hivesim — kivéve egy párat — szeretnek, hát ez semmivel sem különösebb, mint az, hogy engem Losonezon is, másutt is, mindenütt szerettek. Tudni kell az emberekkel emberségesen bánni és punktum!

Ezek után rágalmozóimat a nagy közönség ítéletére bízom.

Klenőz, 1894. november 20.

Argay György, helyettes lelkész.

*) E rovatban közérdekű felszólalásokat díjlanul közlünk de a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

Hirek és vegyesek.

Gyászhir. Egy tiszteletreméltó öreg ur halt meg f. hó 20. Otrokocsban; Tomesányi József földbirtokos örök álomra hajtotta ősz fejét. A derék s még csak nemrégiben is életerős, fürgő öreg ur egyike volt a legtipikusabb magyar nemeseknek, aki egész életét munkában s családjának felvirágoztatásában s ősi földbirtokának okszerű művelésében töltötte el. Halála napjáig hű maradt a magyar ruházódáshoz, külsőleg is annak akart mindig látszani a mi belől, szíve szerint is valóban volt: egyszerű, igaz, magyar nemes. Jó szívének, nemes lelkületének számtalan maradandó nyoma maradt a kiterjedt, tiszteletreméltó család körében, mely őszinte fájdalommal siratja a tiszteletreméltó családfőt. — Legyen emléke áldott, s örök nyugalmra zavartalan! A gyászbeszéd a következő jelentést adták ki: „Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a nagyszámú rokonság nevében is felejthetetlen férjem; szeretett atyánk, apósunk, nagyatyánk és dédatyánk Tomesányi Józsefnek, Tomesányi Józsefnek munkás élete 78-ik, boldog házasságának 51-ik évében folyó hó 20-án bekövetkezett csendes kimúltát. Drága halottunk hült tetemei f. hó 22-én délután 2 órakor fognak az ág. evang. hitvallás szertartásai mellett az otrokocsi sírkertben az örök nyugalomnak átadatni. Béke poraira, áldás emlékére! Otrokocs, 1894. november 20. Özv. Tomesányi Józsefné szül. Markusfalvi Mária Ester. Fiai: Tomesányi József, Tomesányi László s neje szül. Prékopa Hermin, Tomesányi István, Tomesányi Pál s neje: szül. Körömy Juliska. Unokái: Kriston Lajos, Kriston László, Kriston József, Ifj. Tomesányi László, Tomesányi Mariska, Ifj. Tomesányi István. Dédunokái: Kis Ilonka és Kis Béla nevében Kis Károly unokavő.

Vasut megnyitás. A esetnekvölgyi vasutvonalnak megnyitása mult kedden, folyó hó 12-én ment végbe, a szokott formások és ünnepélyességekkel. — A vasut 24 kilométer hosszú, s a m. kir. államvasutak Pelsőz állomásából indul ki és a magyar papir-ipargyár részvénycárság nagy-szlabosi telepéig terjed. — Mint a „R. H.“ írja — a vasut átvételére kiküldött bizottságok délelőtt 9 órakor gyűltek egybe a pelsőzi állomáson. A miniszterium képviseletében: Papp Árpád miniszteri titkár, a vasuti és hajózási főfelügyelő részéről: Lovrich főfelügyelő, a m. kir. államvasutak igazgatósága részéről: Dr. Csatári Lajos egészségügyi főfelügyelő. A miskolci vasuti üzemeltetés részéről: Görgey László üzemeltető, Sztankóczy Mihály, Hauszer Jenő, Bartos, Stránszik Andor főhivatalnokok, Ladányi József főmérnök, Gottmann, Bolberitz Henrik mérnökök, — a losonezi forgalmi főnökség részéről: Bach János forgalmi mérnök. — A vármegye képviseletében: Hámos László főispán. — Bornemisza László alispán, a közigazgatási bizottság részéről: Marton János megyebizottsági tag, a megye

építészeti hivatal részéről: Juraskó Jakab főmérnök, a szolgabírói hivatal részéről: Mariássy Barna főszolgabíró, Tomori Géza th. főszolgabíró. A roznyói osztály-mérnökség részéről: Ledniczky Péter főmérnök, Havas Ignác mérnök. — A vállalat részéről: Dr. Neumann Rafael engedelményes és fia, Deuts igazgatósági tanácsos, Burghardt berlini képviselőjük, Szegvári Ernő főmérnök — igazgatósági tag, Menezer Béla főmérnök és az építőmérnökök. — A nagy-szlabosi papirgyár képviseletében Herce vezérigazgató és Hundemüller Károly igazgató. A külön vonat, melynek mozdonya zászlókkal és koszorúkkal volt díszítve, délelőtt 9¹/₂ órakor a Rákóczy-induló zenéje mellett indult ki a bizottsággal, a pelsőzi állomásról, az átvétel megkezdésére. Az első vonatot Kuntaploca állomáson nagyszámú közönség várta és éljenezte meg. Csetneken pedig nagy ünnepségekkel fogadták azt. Osgyány Béla városi jegyző üdvözölte a bizottságot, a melyre Pap Árpád miniszteri titkár választott, megköszönvén egyuttal a szíves fogadtatást. Ezután a dalárda énekelt, utána Busányi Irma k. a. egy szép esokrot nyújtott át a bizottság elnökének, egy 4 éves kis leányka pedig alkalmi versekkel köszöntötte fel Papp miniszteri titkárt. Nagy Lajos esztereki lakos, Dr. Neumann Rafielt éltette meg, mire a vonat tovább haladt Ochtina felé, a hol szintén nagy számú közönség fogadta azt lelkes éljenzéssel. Innen tovább haladva Rochalvára ért a vonat, a hol a közönség a mozdonyt megkoszorúzta. Az ünnepélyesség tetőpontját Nagy-Szlabos végállomáson érte el, a hol „Isten hozott“ felirattal óriási diadalkapu alatt robbogott be a vonat a zászlókkal, virágfüzerekkel és koszorúkkal felszerelt állomás épület elé. Itt óriási nagy közönség zenével és lelkes éljenzéssel fogadta a bizottságot. A papirgyári munkások képeztek sorfalat és fehérbe öltözött leánykák fogadták a bizottságot s Gál Irénke szép beszéddel üdvözölte a bizottság elnökét, mely után egy gyönyörű virágcsokrot nyújtott át neki, a ki szép szavakban fejezte ki köszönetét a kitüntető fogadtatásért. Ezután Óváry Janka meleg szavakban üdvözölte a vármegye főispánját: Hámos Lászlót és az alispánt: Bornemisza Lászlót, egy-egy díszes virágcsokrot nyújtván át nekik. A kitüntető figyelmet a főispán köszönte meg. Ezután a bizottság a gyár irodájába vonult hivatalos teendőinek befejezése végett. A hivatalos dolgot, ősi szokás szerint áldomás követte, a mely négy óra tájban vette kezdetét s a melyen a bizottság tagjain kívül számos meghívott vendég vett részt.

Alapszabály-megerősítés. A rimaszombati polgári olvasókör védnöksége alatt alakult temetkezési egyesület alapszabályait a m. kir. belügyminiszter 89.081/94. szám alatt jóváhagyási záradékkal ellátta

Sulyos csapás érte dr. Fornét Gyula megyei aljegyzőt és nejét szül. Diószeghy Piroks urnót. Az ifjú házaspár egyetlen kis fia: Gyula, alig egy éves korában elköltözött az angyalok közé, mely bánatba merítvén szüleit, kik rajongással esüttek a szép fejlődésű ártatlan kis angyal életén. — A bánatos szülők mely fájdalmában egész társadalmunk öszinte részvétet esztözök.

Adomány. A hazafias áldozatkés s nekünk egy valóban páratlan példájáról nyertünk hitelt érdemlő helyről értesülést. Andrassy Géza gróf, a roznyói kerület országgyűlési képviselője ugyanis humanus gondolkodásának s nemes ember-baráti érzelmeinek újában ismét fényes tanujelét adva, a kerületéhez tartozó községek részére ovodai ezélokra 1370 forint adományozott. — Az adományozott összeg a nemes gróf intentója szerint az illető községek között felosztott s ovodai alap czímen külön-külön minden egyes község részére takarékpénztárba helyeztetett.

Betörés. F. hó 21-ére virradó éjjel eddig ismeretlen tettesek betörték a Giesz Gusztáv helybeli jóhinű ékszerésznek a Kossuth-utcai Samarjay-féle házában lévő üzletébe s onnan elraboltak mintegy ezer forint értékű drágaságot. A gazemberek (ha ugyan többen voltak) a ház kapuja alatt az üzlethelyiségbe nyíló ajtót alkuleszal nyitották fel, mert az ajtón az erős akos behatolásnak semmi nyoma sem látszik. Az elrabolt ékszerek tokjait bedobálták a pince ablakon s egy részüket az utczán szórták szét. A betörés hajnalutján történt, mert négy óra tájban a házában szolgáló kis eselédleány egy a kapualjban rejtőzködött férfialaktól megijedt s félelmében elbujt. Becses rendőrségünk pedig immár erélyes kezeibe fogta azt a bizonyos botot, a mellyel ama bizonyos biztos nyomokat biztosan fogja ütlegelni.

Iskolai estély. A helybeli egyesült prot. főgimnázium tanári kara azon tervét, hogy a hosszú tél folyama alatt népszerű tudományos felolvasásokat tart, némileg már megvalósította. Amennyiben a tervezett iskolai estélyeknek elsőjét e hó 17-én, a művelt közönség szép érdeklődése mellett a gimnáziumi tornateremben megtartotta. A műsor érdekesen volt összeállítva: egy kis tudományos látványosság, melyben Kerekes Dezső tanár a hasznost a széppel oly esinosan tudta összekapcsolni. Szathmáry tanár gyönyörű felolvasása a népdalról, egy kis zene és két szavalat volt a programon, melynek befejezése után a könnyű vért ifjuság tánczra perdült. Kerekes Dezső szabad előadást tartott az elektromosságról s a kísérletezésre két nagy batteriát s egy nagyobb villanygépet használt. Előadása iránt, főleg a hölgy közönség mutatott nagyobb érdeklődést (nehányan meg is villanyoztatták magukat). Érdekesen magyarázta meg előttük, hogy minő szerepe van a mi korunkban s a közel jövőben a villamoságnak s bár e láthatatlan csodálatos erőnek mibenlétét nem tudjuk felfogni, de mutatványaihoz közvetlen meggyőződést szerzettünk a villamos erő hatásáról, melyet a gyorsan haladó emberiség minden irányban siet kizsákmányolni. A minden tekintetben érdekes és tanulságos előadást a közönség élénk tetszésnyilatkozata kísérte. Szathmáry József, e fiatal törekvő tanár a magyar népdal specifiicus tulajdonságairól olvasott föl egy hosszabb tanulmányt, melyben népdalainknak minden más nemzet népdalaitól eltérő sajátosságait ismertette szép költői stílusban, igazi lelkesedéssel s állításait legnépszerűbb dalainkból vett idézetekkel bizonyította be. A felolvasó professort a közönség zajosan megéljenezte. E felolvasásokat részben megelőzte, részben követte a gimnázium felső osztály tanulóinak zenei előadása és szavalata. Institorisz Endre és Groó Béla Tell Vilmos nyitányát játszták zongorán négy kére kitűnő mesterre valló precizitással, Borsodi Károly hegelün adott elő egy részletet Rossini „Il trovatore“ című dalművéből szép sikerrel. Korsós Zoltán

Edmondo d'Amicisnek egy humoros költeményét (A diák szerelme) és Törkölly József Kiss J. „Rabasszony” című balladáját szavalták a közönség osztatlan tetszése mellett. Egy szóval az iskolai estélyek elsejéről teljes sikert konstatahatunk s e helyen meleg elismerésünknek adunk kifejezést a tanári kar nemes törekvéseivel szemben, midőn az ifjúság nevelésének sürű gondjai középett arra is időt és fáradságot szentelnek, hogy képességeiket a szélesebb körű társadalom javára és nemes szórakoztatására felajánlják. Ohajtjuk, hogy e szépsikerű estélyt mielőbb egy második is kövesse, sőt annak is meleg barátai vagyunk, hogy e felolvasások a téli időszakban állandósítsanak, mert meg vagyunk győződve, hogy a népszerű tudományos felolvasások a közmiveltetés mértékének emelésére igen fontos tényezők. A nov. 17-ki estély sikere nagy részben Fábrty János igazgató érdeme. Ohajtjuk, hogy a derék igazgató fáradozását jövőre is siker koronázza.

Gyászjelentés. Essegly József és gyermekei: Erzsébet férjével Pál Bélával, — Elemér, Arpád, Sarolta és Hona a többi rokon nevében is mélyen elszomorodva jelentik szeretett testvére, illetve nagybátyjuk Essegly Ferencz köz- és váltó-ügyvédnek folyó november hó 15-én d. u. 5 órakor, hosszúságos szenvedés után, életének 64-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült teteme folyó november hó 17-én déltáni 3 órakor fog a róm. kath. egyház szertartása szerint a rimaszombati sírkertbe örök nyugalomra tétetni. Rimaszombat, 1894. november hó 16-án. Legyen áldott emléke!

Felekezeti tanítók állami segélyezése. Megyénk-ből eddigleg 62 iskolafentartó hitközség nyújtotta be kérvényét a hiányos tanítói fizetésnek állami segély útján leendő pótlása iránt. Az iskolafentartó hitfelekezetek közül különösen az evang. egyházközségek veszik tömegesen az állami segélyt igénybe, míg a róm. kath. és ev. ref. hitvallású községek közül kevesen. A folyamodó iskolák száma jelleg szerint csoportosítva a következőleg oszlik meg: 33 evang., 17 róm. kath. 10 ev. reform. és 2 községi. — A folyó hó 19-én tartott közg. bizottsági ülésből 50 kérvényt terjesztett fel pártoló vélemény kíséretében a vall. és közokt. magyar kir. miniszterhez, míg 12 kérvénynek fölterjesztése folyamatban van. Megjegyzésre méltónak találjuk még azt, hogy a folyamodó hitközségek kérvényeikben esekély kivétellel a tanítói fizetést 400 frtra kérik emeltetni, mely körülmény világos jele annak, hogy a 300 frtnyi fizetés még a külvilágtól teljesen elzárt községekben is kevésnek bizonyult be a megélhetéshez.

„A mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézetének” igazgatósága november hó 8-án tartotta Bujavovics Sándor elnökle alatt ülését. Az igazgató által előterjesztett jelentésből kitűnik, hogy október 31-én volt a nyugdíjintézetnek 154 tagja, 168900 korona biztosított nyugdíj-összeggel. Az esedékes díj tett 50828 korona 11 fillért, melyből befolyt 44256 kor 13 fill. és hátralékban maradt 6571 kor. 98 fill. Az intézet vagyona mely értékpapirokban van befektetve, 53582 koronát tesz. A gazdasági kar érdekében alkotott ezen fontos intézmény felvirágoztatása érdekében az igazgatóság hathatós intézkedéseket fog fogantatni, s a tagok gyűjtését alkalmas módon és eszközökkel legközelebb erélyesen megindítja.

Jegyzék és nyugta azon adományokról, melyek Jókai Mór összes munkái díszkiadása egy példányának, a „Rimaszombati Polgári Olvasókör” részére rendelkezésére ezéjából a kör pénztárába máig befizetve lettek. Folytatólag adakoztak: Hj. Kovács István 50 kr. Tóth József és 1 frt, Kriston Szabó János 25 kr. Egy társaság 2 frt 39 kr. Perselybeli adomány 7 frt, Wikoukál Henrik 1 frt, Broncs István 1 frt, Biczovszky József 1 frt, Diekmann Testvérek 1 frt, Soós László 30 kr. Id. Benyó József 30 kr. Hj. Bikki István 20 kr. Haas Salamon 50 kr. Eddig kimutatott összeg: 102 frt 20 kr. összesen 116 frt 44 kr. — Rimaszombat, 1894 évi november 21. Rónay Gyula, egyleti pénztáros.

A magyar gazdasztek és erdőtisztek országos egyesülete. Bujavovics Sándor elnökle alatt rendes havi választmányi ülését november hó 8. tartá. Az ügyvezetői jelentés felhívja a választmány figyelmét a tagok nagymérvű közönyére, melylyel a tagdíj fizetése iránt vállalt kötelezettségüket veszik, miáltal az egyesület nem lesz azon helyzetben, hogy a nyugdíjintézet irányában váltott kötelezettségének eleget tehessen. A rendes jelentések és a taglétszámban beállott változások elintézése után, ügyvezető bemutatja az elnökséggel szerkesztett körlevelet, mely az évkönyvvel lesz szétküldve, s azon kedvezményes megállapodás szövegét, mely a „Magyar Gazdák Lapjával” mint az egyesület hivatalos közlönyével létesített, s melybe az egyesület összes érdekes közleményei közé tétetnek. Ez egység alapján az egyesület tagjai e heti szaklapot 8 frt előfizetési díj helyett évi 1 frt előfizetési árban szerezhetik meg, ha az egyesület évi 5 frt tagdíjával az 1 frt lap előfizetési art előre küldik be az ügyvezetéséghöz: (Budapest, IX. Lónyay utca 7. sz.) Az évkönyv szétküldése már megkezdett, s azon t. tagok, kik még nem kapták meg sziveskedjenek ezt az ügyvezetéségnél megreklamálni. Végül az egyesülethez segély iránt érkezett kérvények a január havi ülésen fognak elintéztetni.

Piaczi árak

Rimaszombatban, 1894. évi november hó 17-n tartott hetivásáron:

	Métermázsánként.	Hektoliterenként.
Tiszta buza	5.50— 5.60	5.30— 5.40
Feles buza	4.60— 4.80	4.60— 4.80
Rozs	4.40— 4.50	4.00— 4.10
Árpa	5.60— 6.80	4.60— 4.70
Zab	5.80— 6.00	2.60— 3.70
Kukoricza	6.80— 7.00	5.70— 5.90
Bükköny	0.00— 0.00	0.00— 0.00
Krumpli	0.00— 0.00	2.10— 2.20
Köles	0.00— 0.00	10.60— 10.80
Széna kötve	0.00— 0.00	0.00— 0.00
Takarmány szalma	1.10— 0.00	0.00— 0.00
Alom-szalma	1.00— 0.00	0.00— 0.00

Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN távollétében a szerkesztésért felelős: LÖRINCZY GYÖRGY.

Selyem hamisítvány. Egészünk el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül. Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödörök és csakhamar kialszik, maga után esékely világosbarna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsíros színű szallónas lesz és könnyen török) lassan tovább ég (mint ahogy rostszállai a festanyagtól telíteten, tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem mőtjára soha össze nem pödörök, csak megörökül. Ha a valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik a hamisítványé nem. **HENNEBERG G.** (es. kir. udvari szállító) selyem ára **ZÜRICHBEN, házhoz szállítva, postabér és vámmentesen szivesen küld** bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyem szövetekből Svájcba czímzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó

Eladó ház.

Rimaszombatban a Szijjártó-utca 2. és 4-ik számok alatti ház **szabad kézből eladó.** — Venni szándékozók értekezhetnek a tulajdonos **Rajzinger Janos** mészáros mesterrel.

Hirdetmény.

3852. szám. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telegkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Huszt János** rimaszombati lakos végrehajthatónak **Huszt Pálné** gyámnya és társai bellényi lakos, végrehajtást szenvedő elleni 40 frt tőke, s járuléka iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60 t-cz 144. s. következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő, Bellény községben fekvő, s a bellényi 1. számú telegkönyvben 1. sor. 36. helyrajzi szám alatt foglalt s Huszt Julianna, Erzsébet, Pál, István, Teréz és kisk. János végrehajtást szenvedőket 1/3 részben, és Huszt Miklós tulajdonos-társat másik fele részben illető 15/a népsorsz. egész háza 160 frt kikiáltási árban, valamint 2—26. sorsz. kert, szántó föld és rétből álló külső- és belsőszékbeli, 1/4 úrbéri ingatlanoknak a fenti végrehajtást szenvedőket illető 1/3 részére — az özv. Huszt Sebök Erzsébet és özv. Huszt szül. Béres Julianna özvegyi jogának épségben tartása mellett — 395 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, s annak megtartására határnapul **1895. évi január hó 10-ik** napjának délelőtti 10 óráját Bellény község há-

zához tüzte ki, mely alkalommal a kérdéses ingatlanok becsáron alúl is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 55 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1882. évi 60. t-cz. 42. §-ban jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénz k a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismerő nyit az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Kir. törvényszék, mint telegkönyvi hatóság.
Rimaszombat, 1894. évi július hó 4.

VOZARY, kir. törvszéki bíró.

Pályázat.

A Rozsnyó városi államositott községi elemi iskola épületének a magas miniszterium által elfogadott terv szerint és 12299 frt 2 krra előirányzott költségvetés mellett **kiepítésére** pályázat hirdettetik.

Az építés jövő 1895-ik évi április elején megkezdhető s ugyanazon év június végéig lehetőleg teljesen befejezendő.

A jóváhagyott építési terv és költség-számítás a városi polgármesteri hivatalnál megtekinthető.

Írásbeli ajánlatok a polgármesteri hivatalra czimezve folyó évi **november hó 29-éig** beadhatók s ugyanaz nap d. e. 10 órakor lesz a városi tanács-teremben a szóbeli árlejtés megtartandó.

Rozsnyón, 1894. évi november hó 8-án tartott városi képviselőgyűlésből.

ROSTY, főjegyző.

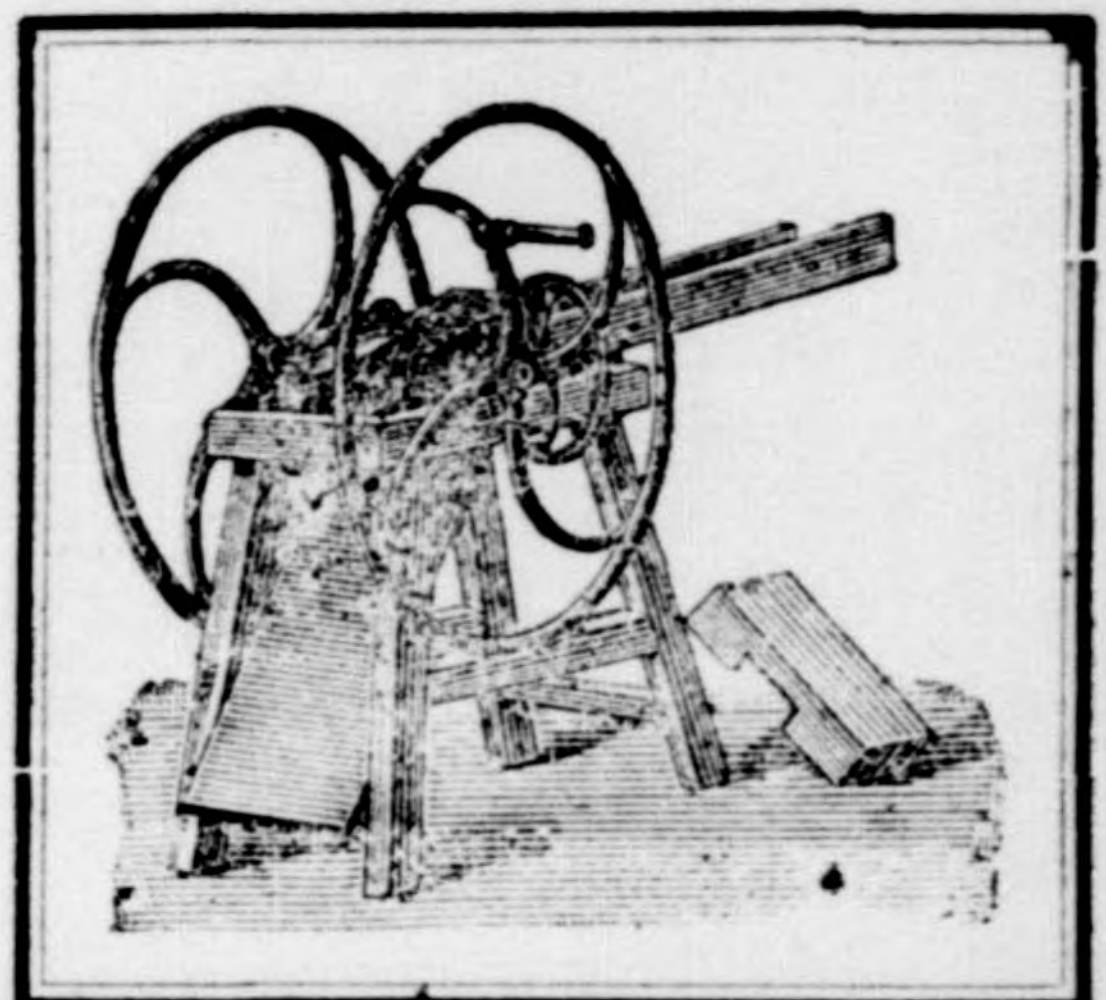
FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödeje Kassán, Vám-utca 12. szám alatt.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit, nevezetesen:

- Szeekavágókat kézi- vagy járgányhajtásra,
- Répvágókat és tengeri-morzsolókat,
- Olajsajtókat és olajmag-pörköítőket,
- Olajmag-zúzókat,

- Őrlő- és daráló-malmokat. — Továbbá mindennemű
- szivattyúkat, gőzgépeket és gőzkazánokat, szeszyár-berendezések stb.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban. Gazdasági gépeink képes, valamint öntödeink gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldük.

LÖFKOVICS LIPÓT

áruház

RIMASZOMBAT.

Ajánlja meglepő nagy raktárát

őszi és téli czikkeken.

Különösen

nagy választék női-, leány- és gyermek-

felöltőkben.

Meglepő olcsó árak mindennemű czipőkben, kalapokban és fehérneműekben.